

LA LECTURA DE LES HORES EN CATALÀ

En català tenim 3 sistemes verbals per «donar l'hora»:

El sistema de campanar

A Catalunya, la majoria dels campanars formen part d'edificis religiosos (esglésies). Uns pocs estan instal·lats en edificis civils.

Els campanars tenien la funció d'assenyalar als veïns les funcions litúrgiques o els esdeveniments religiosos i socials (bateigs, enterraments...), gràcies als tocs de les campanes. També avisaven de diversos esdeveniments (foc, tempesta, guerra, celebracions especials...). Els campaners eren els encarregats de fer sonar les campanes en aquestes situacions.

Una altra funció era marcar el pas del temps, i per això tenien adjunt un rellotge. Els campanars marcaven les hores gràcies al mecanisme d'un rellotge.

Els tocs de campana horaris, eren de dos tipus: els quarts (1, 2, 3 i 4) i les hores (en punt, després dels 4 quarts).

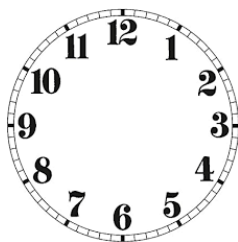

El sistema de rellotge tradicional

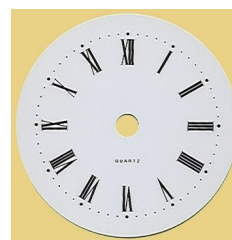
L'esfera del rellotge condensa tres tipus d'informacions:

A.- Les 12 hores (que van del migdia o la mitjanit cap a la mitjanit o el migdia següent, seguint el moviment ascendent: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 12).

En alguns models, les hores estan expressades en xifres romanes –però sovint amb el 4 = IIII.

Esfera amb xifres aràbigues:

Esfera amb romanes:

En altres models només es marquen els punts 12 – 3 – 6 – 9 (que coincideixen amb els quarts)

La broca curta indica l'hora:

4, IV o IIII

(entre les quatre i les cinc)

5 o V

B.- Els 60 minuts. L'esfera es divideix en 60 punts que representen els minuts (cada hora = 60 minuts). La broca llarga assenyala els minuts. Així, els punts de 60 – 15 – 30 – 45 minuts coincideixen en els punts horaris de 12 – 3 – 6 – 9. I corresponen als quarts: 60 = l'hora en punt; 15 = un quart; 30 = dos quarts; 45 = com es pot veure en l'esfera següent

Broca curta: hores.
Passa de les 12h.

Broca llarga: minuts.
Passa del minut 11

Quina hora és?
Les dotze i onze.
Passen onze minuts de les 12.
Falten 4 minuts per un quart d'una

C.- Els segons. És la fracció de temps més petita que indiquen les esferes convencionals. També són 60 unitats que formen el conjunt (60 segons = 1 minut), i coincideixen amb els punts dels minuts.

La broca que els assenyala, si n'hi ha, és més prima que la llarga, pot tenir un color diferent i té un moviment perceptible. No sempre hi ha indicació dels segons, en els rellotges d'esfera.

L'hora digital

Avui dia és molt habitual trobar-nos amb rellotges i cronòmetres digitals, que assenyalen l'hora amb xifres. Indiquen l'hora de manera posicional, i les posicions se separen per dos punts (:).

Així 01:25:42 assenyala **la una, vint-i-cinc minuts i quaranta-dos segons** (digital) o **cinc minuts per dos quarts de dues** o **dos quarts de dues menys cinc** (rellotge d'esfera, que no indica els segons) o, fins i tot, **un quart i mig de dues** (campanar, menys precís)

Si necessitem ser molt precisos, els segons encara poden subdividir-se en unitats decimals: dècimes de segon, centèsimes de segon, mil·lèsimes de segon... per a mesures molt específiques.